

Дослідження психічних розладів у неповнолітніх засуджених

Кравченко С.І., курсант Інституту кримінально-виконавчої служби
Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор *Сова М.О.*

Питання впливу пенітенціарного стресу на формування різних психічних розладів досить актуальне в нашій країні, так як притягнення підлітка до кримінальної відповідальності, застосування покарання, пов'язаного з утриманням в установах КВС, очікування та винесення вироку, виконання кримінального покарання у вигляді позбавлення волі, є для нього сильними психотравмуючими обставинами, виключно загрозливого характеру, які можуть привести до виникнення психогенних, пов'язаних зі стресом, (тим більше що сам пубертатний вік є фактором ризику психогенно обумовлених розладів).

Психічні розлади, пов'язані з пенітенціарним стресом, та їх наслідки розглядаються сучасними дослідниками як самостійна проблема, що має надзвичайно важливе медичне, судово-психіатричне, соціальне і пенітенціарне значення. Увага до даної теми обумовлена не тільки тим, що асоційовані з цим стресом психічні розлади широко поширені серед підлітків, які утримуються в кримінально-виконавчій системі, а й тим, що вони «залишають глибокий слід у психіці підлітка», сприяють появі особистісних девіацій, які можуть стати стійкими і негативно впливати на досягнення мети кримінального покарання. Діагностика цих станів часто ускладнена у зв'язку з синдромальним поліморфізмом, патодинамічними особливостями клінічних проявів, короткочасністю і пролонгуванням протікання, приєднанням особистісної, поведінкової та емоційної відповіді з дезорганізацією психічної діяльності, високою часткою органічних уражень і порушень психічного розвитку у підлітків з протиправною активністю. Теоретичний аналіз наукової літератури і даних, отриманих в ході емпіричного дослідження, дозволив інтерпретувати поняття «психічні розлади» як патологічні стани, що характеризуються порушеннями психічної, інтелектуальної діяльності різного ступеня вираженості і емоційними розладами. Дослідження проходило на базі Павлоградської виховної колонії №142, в дослідженні взяло участь 24 людини у віці від 15 до 18 років, з них 12 осіб перебувають у колонії менше 1 року і 15 осіб, які відбувають покарання понад 1 року.

В ході емпіричного дослідження основна гіпотеза про те, що в процесі відбування покарання прояви психічних розладів згладжуються не знайшла свого достовірного підтвердження на п'ятивідсотковому рівні значущості ($P \leq 0,05$), виявленого з допомогою ϕ^* - критерію.

Розкриття особливостей особистості неповнолітніх засуджених дає змогу стверджувати, що однією з найхарактерніших особливостей психічних порушень в підлітковому віці є наявність у клінічній картині симптомів психічної незрілості (інфантильності), при цьому виникають такі прояви незрілості, як несамостійність, неорганізованість, недостатність практичних навичок та ініціативи, мала витривалість до психічних навантажень, збереження дитячого характеру прихильностей та інтересів, егоцентризм, недостатність соціальної зрілості та адаптованості.

Особливості поведінки в підлітковому віці слід аналізувати не тільки з точки зору труднощів утримування неповнолітніх, а й з точки зору правильної клінічної, діагностичної та експертної кваліфікації психічного стану в цілому. Форми порушення поведінки різноманітні, але знаходяться в тісній залежності від ступеня і характеру психічної незрілості, типу зміненої психологічної кризи дозрівання, змісту провідного синдрому. Частота і масивність порушень поведінки обумовлюють характерність для підліткового віку психопатоподібного оформлення клінічної картини. Іноді порушення поведінки втрачають психологічну зрозумілість, стають стійкими, гротескними, недоступними корекції та відображають значну психічну дезорганізацію. В таких випадках порушене поведінка може бути еквівалентом завуальованих їм психічних розладів.

Конкретизація поняття пенітенціарного стресу дозволяє визначити його як стрес, пов'язаний з відбуванням покарання у виправній установі, що негативно впливає на психіку засуджених, в більшості випадків призводить до виникнення психічних розладів.

Психогенні захворювання є найбільш частими у підлітків в ситуації судово-слідчого процесу, що залишають глибокий слід у психіці підлітка, при несприятливій динаміці сприяють появі особистісних девіацій, які можуть стати стійкими і негативно впливати на досягнення цілей кримінального покарання.

Психологічна корекція агресивної поведінки засуджених

Сіленко А.В., курсант Інституту кримінально-виконавчої служби
Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор *Сова М.О.*

З появою і становленням держави, були створені норми і правила, яким повинні підкорятися всі члени суспільства. Адже, будучи активним членом суспільства, людина здійснює вчинки, дії, які підпорядковуються певним правилам і законам.

Слід зазначити, що психічний стан і стійкі особливості характеру й особистості правопорушника розвиваються і протікають не інакше, як